

2. Курпан Ю.И. Знать и уметь // Физическая культура в школе. – 1994.— №1. — С. 49.
3. Петровская Е.К. Здоровый образ жизни // Физическая культура в школе. – 1995. — № 2. — С. 74.
4. Станкин М.И. Спорт и воспитание подростков. — М.: ФиС, 1983.
5. Коваленко Є. Проблема фізичного і психічного здоров'я школярів // Педагогічна газета. – 2001. – №6. – С.5 – 6.

УДК 371.13.013.

Л.В. Волик

ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

***Анотація.** У статті висвітлюються шляхи формування анімаційних програм, аналізуються різні сучасні підходи до визначення поняття „анімація” в контексті соціокультурного розвитку.*

***Ключові слова:** анімаційна програма, анімація, методи анімаційної діяльності, професійна діяльність педагога.*

***Аннотация.** В статье освещаются пути формирования анимационных программ, анализируются разные современные подходы к определению понятия „анимация” в контексте социально-культурного развития.*

***Ключевые слова:** анимационная программа, анимация, методы анимационной деятельности, профессиональная деятельность педагога.*

***Annotation.** Forming ways of animation program, analyses of the various modern approaches to the definition of conception „animation” uncovering the essence of the context of the social and cultural development observed in the article.*

***Key words:** animation program, animation, methods of animation activity, professional activity of the teacher.*

Сьогодні в умовах підвищення духовних потреб, зростання рівня освіти, культури, найбільш характерною особливістю дозволя стає зростання кількості анімаційних програм, які вміщують різні форми і способи проведення вільного часу і поєднують пізнавальний аспект, насиченість інформацією, можливості реалізації творчості та пізнання нового. Такі анімаційні програми у навчально-виховному процесі заохочують майбутніх педагогів до різних видів соціально-культурної активності. Але у вітчизняній педагогічній практиці недостатня увага приділяється змісту таких програм, не розроблені відповідні методики їх організації. Тому дана стаття має на меті виявити технологічні особливості організації анімаційних програм для студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Виділимо у цьому зв'язку наступні завдання: охарактеризувати можливості використання анімаційних програм у педагогічній діяльності, розробити концептуальні засади анімаційної програми, визначити організаційно-технологічне забезпечення таких програм.

Поняття „анімація” має латинське походження (*anima* – повітря, вітер, душа; „*animatus*” – одухотворення). Анімація – це своєрідний різновид педагогічної діяльності, який здійснюється з метою повернення особистості до різних заходів через участь у спеціально розроблених анімаційних програмах. На думку Г. Аммана, поняття соціокультурної анімації виникло у післявоєнній Франції, згодом у Великій Британії. Французьке поняття акцентувало культурний аспект, англійське – соціальний [1].

У. Лоренц під анімацією розуміє привернення уваги громадськості до соціальних проблем та індивідуальних негараздів, розглядаючи її крізь призму можливостей освітніх систем [2].

Поняття „педагогічна анімація” представлені у дисертаційному дослідженні Л.В. Волишиної „Аудіовізуальні мистецтва в системі професійної мовної підготовки майбутнього фахівця у сфері міжнародних відносин”, у працях вітчизняних дослідників Л.П. Пуховської, В.М. Тименко, В.М. Приходька та ін. Але, не зважаючи на існуючі праці з питання дослідження, зауважимо, що недостатньо розроблено ряд теоретико-методичних проблем, пов'язаних з організаційно-технологічним забезпеченням анімаційних програм, не вироблені відповідні методичні рекомендації щодо удосконалення відповідних програм у змісті професійної діяльності майбутніх педагогів.

Численні спостереження за практикою підготовки молодіжних анімаційних заходів серед студентів вищих навчальних закладів свідчать, що, по-перше, успіх їх проведення, значною мірою, залежить від включення до структури ігрових блоків, які симулюють прагнення до змагання, імпровізації тощо. По-друге, при всій важливості соціалізації майбутнього фахівця в навчальному та виробничому колективі виникає органічна потреба у спілкуванні з ровесниками, що можна оцінювати як необхідну умову життєдіяльності людини і суспільства, форму передачі знань та соціального досвіду. По-третє, спілкування студентів в умовах анімаційної діяльності задовольняє, насамперед, потребу в емоційному контакті, в об'єднанні зусиль для спільних дій (в малих, первинних групах сім'ї, груп друзів, молодіжних неформальних об'єднаннях). Потреба в інформації утворює другий тип молодіжного спілкування – навколо ерудитів чи осіб, які володіють інформацією.

Все багатоманіття форм спілкування студентів в умовах анімаційної діяльності можна класифікувати за наступними ознаками:

- щодо змісту: пізнавальні, розважальні;
- за тривалістю: короткочасні, періодичні, систематичні;
- за характером: активні, пасивні;
- за направленістю контактів: безпосередні та опосередковані.

Зауважимо, що студенти вищих педагогічних навчальних закладів, під час проведеного анкетування, зазначили, що проводять дозвілля поза сім'єю, у колі ровесників (понад 89% респондентів). Вибір форм поведінки, друзів, одягу, книг респонденти здійснюють самостійно.

На запитання щодо змісту та виду організації дозвілля респонденти відповідали так: розваги („клубний відпочинок” та ін.) – 43%; відпочинок (спортивні змагання, участь у конкурсах, комп'ютерні ігри, спорт, туризм та ін.) – 42%, самоосвіта (творчість, засвоєння культурних цінностей, пізнання нового та ін.) – 14%, інший варіант – 1%.

Варто підкреслити, що анімаційна культура дозвілля молоді визначається, насамперед, внутрішньою культурою особистості і передбачає наявність певних особистісних якостей, які дозволяють з користю і змістовно проводити вільний час. Склад розуму, характер, організованість, потреби й інтереси, вміння, смаки, життєві цілі, бажання – все це складає особистісний, індивідуально-суб'єктивний аспект культури дозвілля. Але справедливе і те твердження, що культурною може бути змістовно насичена, і, відповідно, ефективна за своїм впливом на особистість – анімація.

Російський дослідник Г. Зборовський виокремлює три форми діяльності: діяльнісна, ігрова, комунікативна:

- різні види культурно-дозвілдової діяльності (комп'ютерні ігри, спортивні заняття), професійна діяльність тощо;
- універсальна форма ігрової діяльності, в якій поєднується, переважно, видовищно-ігрова (театр, концерт тощо);
- комунікативна (масова – телебачення, Інтернет та ін.; міжособистісна чи автокомунікація) [3].

Тоді анімаційна діяльність акумулює вище згадані форми, які сприяють нормальному розвитку та самовдосконаленню особистості. Велика відповідальність покладається як на педагогів, які працюють у навчальних закладах, так і на працівників у палацах культури, культурно-дозвіллевих центрах, кінотеатрах, бібліотеках та ін. Ефективність реалізації анімаційних програм залежить від культурно-технічного оснащення, використання новітніх анімаційних технологій і форм, методів.

Якщо визначати історично обумовлені методи анімаційної діяльності, то варто виділити наступні: гра, ілюстрування та театралізація, які суттєво впливають на формування особистості.

Перший метод – ігровий, що найбільш вдало поєднує інформаційно-логічний та інформаційно-образний початок, інтегруючи педагогіку, мистецтво і творчість. Для анімаційної діяльності важливо, що гра наповнюється сюжетним змістом і може бути використана як режисерський прийом.

Вона носить характер активної пізнавальної діяльності, виступає дієвим засобом розумового, морального, естетичного виховання. За допомогою гри пізнається світ, виховується творча ініціатива, пробуджуються допитливість, активізується мислення, розвиваються основні якості та здібності, закладені в людині. Цей метод дозволяє охопити всіх учасників анімаційної діяльності і при цьому встановити емоційні контакти; у грі формуються взаємовідносини, тонізується психологічне навантаження. Фактично гра дозволяє створити цілеспрямоване навчання і виховання, розвиває уміння і навички, знімає емоційну напругу, перебудовує психіку об'єктів анімаційної діяльності і корегує прояви особистості в ігрових моделях життєвих ситуацій. Як унікальний простір, гра володіє великим творчим потенціалом, який може бути використаний для того, щоб навчити суб'єктів анімаційної діяльності, усвідомлювати свої особливості і вибудовувати відносини з колективом, осмислювати свій життєвий досвід і використовувати гру як інструмент самопізнання і як елемент життєвих експериментів.

Гра дозволяє здійснити перерву у повсякденності, з її утилітаризмом, монотонністю, жорстокою детермінацією способу життя, виробляє активну життєву позицію, формує цілеспрямованість. У свою чергу, гра вчить співвідносити свою позицію з позицією інших учасників, стає потужним засобом самовиховання і самовдосконалення.

Другий метод – ілюстрування – необхідний для показу змісту інформаційного матеріалу; синтез різних емоційно-виражальних засобів робить таку інформацію більш дієвою, виразною.

Третій метод у підготовці анімаційних програм – театралізація, яка є складним творчим процесом і має глибоке соціально-психологічне обґрунтування. Суть методу театралізації полягає у поєднанні пластики, звуків, кольорів, мелодії у просторі та часі і розкриває образ у різних варіаціях, переносячи їх через єдину наскрізну дію анімаційної програми. Метод театралізації покликаний створити видовищно-активну ситуацію, де кожний суб'єкт виступатиме активним учасником.

Поєднання цих методів дозволяє моделювати зміст анімаційних програм, що створює позитивні передумови для розвитку анімаційної діяльності педагога.

Говорячи про моделювання анімаційних програм, варто враховувати наступні чинники:

- психофізіологічні і соціально-психологічні особливості учасників анімаційної діяльності (вік, соціальна приналежність, рівень освіти, інтереси, потреби тощо);
- особливості видів анімації, які базуються на диференційованому підході на основі різних ознак: тривалості, цілях та місці проведення;
- професіограма майбутнього фахівця, що поєднує знання і уміння у галузі педагогіки, психології, дозвіллезнавства, екскурсоведення тощо.

Так як моделювання ми розглядаємо як процес систематизації способів, прийомів і засобів з метою створення принципово нових умов включення особистості до діяльності, то моделювання анімаційних програм передбачає залучення до анімаційної діяльності.

Формування моделей анімаційних програм відбувається поетапно. На першому етапі необхідно проаналізувати особливості програми, виявити її специфіку та направленість, здійснити аналіз вже існуючих анімаційних програм, з метою відбору і подальшої інтерпретації.

На другому етапі відбувається перенесення відомих анімаційних програм чи їх елементів у структуру анімаційної діяльності. Важливим завданням цього етапу є адаптація змісту програми до умов педагогічної діяльності. Анімаційна програма як самостійна форма або як компонент інших навчальних прийомів (екскурсії, ігрові компоненти, діалогове спілкування) сприяє ефективній реалізації анімаційної діяльності педагога.

Третій етап передбачає введення елементів новизни в структуру програми: зміст, організаційно – методичні умови, сценарний хід, використання технічних засобів.

Останній, четвертий етап – створення нової (авторської) моделі, яка у всіх структурних компонентах містить елементи новизни. На цьому етапі відбувається синтез педагогічних форм і анімаційних програм, наприклад, театралізована екскурсія, шоу – музей. Таким чином, створення авторських моделей анімаційних програм вимагає іншого підходу до професійної діяльності, що включає в себе професійні якості організатора, режисера, менеджера тощо.

Моделювання анімаційних програм здійснюється на принципах комплексності (поєднання рекреаційних та інших компонентів, індивідуальних, групових, масових форм роботи), диференційованого підходу, активності і самостійності, багатоманіття і варіативності виховного впливу засобами анімаційної діяльності, взаємодії педагога і учня.

У програмах доцільно використовувати методи активізації, наприклад, метод організації діалогічного спілкування (під час екскурсії), ігровий метод (живі експонати), метод театралізації (участь у реконструкції культурної події, фольклорному святі).

У словообігу педагогічної науки виникло поняття „педагогічна анімація” – це вид діяльності, направлений на задоволення потреб учнів. Техніко-технологічний процес дозволив створити необхідне матеріально – технічне оснащення анімаційних програм, тому різноманіття функцій педагогічної анімації обумовило і множинність видів анімаційної діяльності, а також велику кількість анімаційних програм і заходів.

Можна виділити три основні типи організації анімаційних програм, керуючись такими ознаками: а) ступенем важливості; б) пріоритетністю; в) обсягом.

Перший тип анімаційних програм – це реалізація однієї анімаційної програми або безперервний анімаційний процес, розгорнутий у просторі, формі навчальної діяльності. Така анімаційна програма є цільовою, пріоритетною і домінуючою в навчанні за об’ємом та за змістом. До цих програм відносяться: культурно-пізнавальні і тематичні, фольклорні і літературні, музичні і театральні, наукові, фестивальні, карнавальні і спортивні.

Другий тип – додаткові анімаційні послуги, що включаються до складу проектів в умовах позакласної та позашкільної роботи.

Третій тип педагогічної анімації – це освітня послуга, яка базується на особистих людських контактах педагога з учнем і націлена на участь у спільній анімаційній діяльності.

З точки зору системного підходу, соціокультурна анімація – це задоволення специфічних потреб у спілкуванні, культурі, творчості, розвагах тощо, тому до її складу входять наступні анімації:

– анімація через переживання – задовольняє потребу у відчутті нового, невідомого, неочікуваного під час спілкування, а також під час долаття труднощів;

– соціальна анімація – задовольняє потреби особистості в ідентифікації, соціалізації, визначенні соціальних ролей та соціального статусу;

– культурна анімація – задовольняє потребу в духовному розвитку особистості через залучення до культурно – історичних пам'яток та сучасних взірців культури регіону, народу, нації;

– творча анімація задовольняє потреби особистості в творчості, демонстрації своїх здібностей і у встановленні контактів через спільну творчість з іншими людьми;

– анімація через спілкування – задовольняє потреби у спілкуванні з новими цікавими людьми, у відкритті нового світу людей, у пізнанні себе через спілкування.

Реальні анімаційні програми мають комплексний характер, а вище перераховані види анімації є складовими елементами цих програм. Анімаційні програми одночасно з розважальними заходами (спортивні ігри, КВН, вечори відпочинку, дискотеки, шоу, спартакіади, олімпіади, диспути, театральні вистави, фестивалі, ярмарки, аукціони тощо) роблять ці програми більш насиченими і корисними. Анімаційна діяльність педагога повинна бути ретельно спланована і організована фінансово і методично.

Водночас стратегічне планування в анімаційній діяльності пов'язане з вирішенням таких завдань:

1. Розробка анімаційної стратегії і концепції навчального процесу співставляється з освітньою стратегією в цілому.

2. Розробка типових анімаційних програм і алгоритмів, методик їх адаптації до реальних груп і учасників анімаційної діяльності.

3. Аналіз факторів, які впливають на ефективність здійснення анімаційної діяльності.

4. Участь у формуванні освітньої політики з урахуванням комплексу питань анімаційних послуг і анімаційного освітнього менеджменту.

5. Довготривале та короткотривале планування анімаційної підготовки і включення до навчального плану вищих навчальних закладів заходів щодо її вдосконалення.

Виділимо наступні тези щодо концепції побудови анімаційних програм:

– програмами повинні бути охоплені всі форми анімації;

– щорічно програми мусять видозмінюватись у відповідності до соціальних, культурних, освітніх та інших змін;

– для досягнення адаптивності, необхідно забезпечити баланс між стандартизацією інваріантних елементів програми і варіативними;

– програма повинна включати три – чотири заходи і відповідати різним інтересам і потребам.

Розглянемо технологію створення анімаційних програм. Під технологією створення анімаційних програм нами розуміється комплекс прийомів діяльності педагога-аніматора: організація анімаційної діяльності, використання спеціальних технічних засобів, інструментарію. Це складний і багатоплановий процес, оскільки вирішує завдання щодо створення анімаційних програм, економічні прорахунки вартості кожної програми, їх реалізацію і, нарешті, творче втілення запрограмованих анімаційних заходів з наступним аналізом.

Технологія створення і реалізації анімаційних програм – це цілісна система, що складається із декількох взаємопов'язаних підсистем: організаційної; інструкторсько - методичної; технічної.

Організаційна – передбачає організацію спільної діяльності членів анімаційної команди. Інструкторсько-методична – створення і розробка сценаріїв, заходів, підбір методів і прийомів, розробка методичних рекомендацій на основі узагальненого досвіду роботи. Технічна – підготовка технічних засобів, об'єктів, споруд, декорацій тощо.

Технологічний процес створення анімаційних програм включає такі елементи:

– об'єкт діяльності (групи, окремі індивіди);

– суб'єкт діяльності (педагог, фахівець анімаційної служби);

– власне анімаційна діяльність із усіма її компонентами.

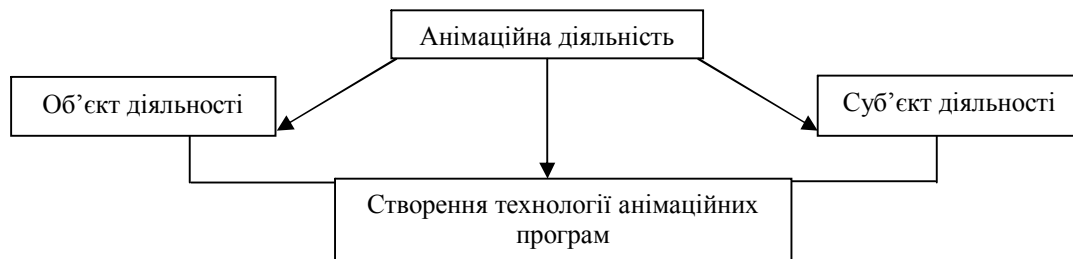

Схема 1. Елементи технологічного процесу створення анімаційної програми.

Для ефективного впровадження анімаційних програм, педагогам-аніматорам необхідно знати потреби клієнтів, вивчати аудиторію (настрій, інтереси, запити). Доцільно організувати анкетування серед студентів, з метою виявлення їх побажань, інтересів, потреб, щоб всі дії, спрямовані на майбутніх фахівців, викликали позитивні емоції, підвищували життєвий тонус і відволікали від згубних звичок (наркоманії, пристрасті до алкоголю, тютюнопаління).

Література

1. Амман Г. Социально-культурная анимация в Швейцарии // Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный опыт: – В 2-х т. – Москва – Тула, 1993. – Т.1. – С.230 – 234.
2. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. – Амстердам-Киев, 1997. – 199 с.
3. Зборовский Г.Е. Социология досуга и социология культур: поиск взаимосвязи // Социс. – 2006. – №12. – С.56 – 64.

УДК [37.013.042/343.627]-053.6

Є.В. Гречуха

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті розглянуті соціально-педагогічні аспекти правового виховання дітей та молоді, розкриті його завдання у сучасних умовах.

Ключові слова: правове виховання, умови соціалізації, соціальне виховання

Аннотация. В статье рассмотрены социально-педагогические аспекты правового воспитания детей и молодежи, рассмотрены его задачи в современных условиях.

Ключевые слова: правовое воспитание, условия социализации, социальное воспитание.

Annotation. The author of the article touches upon the social and pedagogical aspects of children's upbringing from a legal point of view. The author reveals the forms and methods in the system of social upbringing, which help create the conditions for socialization.

Key words: legal upbringing, condstions of socialization, social upbringing.

Жодне суспільство не стане досконалим, доки кожна його особа не усвідомить свою неповторність як частки цього суспільства, доки не буде переконана, що від її внеску може залежати доля цілого народу.